

1. ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/01/2025 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/01/2025

Σελίδα: 7

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

Ουκρανία

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΜΑΝΩΛΗ

Προβλέψεις για το 2025

ΤΑ ΝΕΑ 7
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
4-5 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2025

Αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, ερευνήτρια **ΕΥΑΝΑΜΕΠ**

Αβεβαιότητα για το τέλος του πολέμου

(ΠΩΣ) ΘΑ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ ο πόλεμος στην Ουκρανία; Αυτό το ερώτημα εγείρεται ολοένα και περισσότερο καθώς πυκνώνουν οι ενδείξεις ότι αναζητείται τουλάχιστον μια κατάπαυση του πυρός αν όχι μια συνολική λύση καθώς βαδίζουμε προς τον τρίτο χρόνο της σύγκρουσης. Ο νεοεκλεγείς αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ είχε δηλώσει κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας ότι θα τελειώσει τον πόλεμο σε «24 ώρες» (δηλώνοντας ότι έχει αποφύγει να επαναλάβει μετά την εκλογή του) ενώ πρόσφατα, στις 24 Νοεμβρίου 2024, ο ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι δήλωσε ότι θα μπορούσε να τερματιστεί η ρωσική εισβολή τη χρονιά που έρχεται, διευκρινίζοντας, ωστόσο, ότι μια από τις προϋποθέσεις είναι «η Ρωσία να θηλήσει να τελειώσει ο πόλεμος».

Ο τερματισμός του πολέμου στην Ουκρανία εντός του 2025 μοιάζει καθόλα αβέβαιος. Ακόμα περισσότερο μοιάζει αβέβαιη η οριστική διαθεσιμότητα της σύγκρουσης και η επίτευξη ειρήνης. Ποιοι είναι οι παράγοντες που μας οδηγούν στην αβεβαιότητα; Πρώτον, η έλλειψη σαφούς εικόνας ως προς τους σχεδιασμούς της νέας αμερικανικής προεδρίας για το Ουκρανικό όσο και ως προς την πολιτική που θα ακολουθήσει έναντι της Ρωσίας. Θεωρείται, ωστόσο, σχεδόν βέβαιο ότι η (στρατιωτική) βοήθεια των ΗΠΑ προς το Κίεβο με τη μορφή που έχει σήμερα θα περιοριστεί (ή και θα διακοπεί) και θα ασκηθεί εξαιρετικά μεγάλη πίεση στο Κίεβο για μια συμφωνία εκκευρίας. Κανένα όμως από αυτά τα δύο δεν συνεπάγονται την άμεση «παράδοση» της Ουκρανίας εάν μάλιστα η υπαρξιακή απειλή για τη χώρα που προέρχεται από τη Ρωσία δεν απαντηθεί ικανοποιητικά μέσα από την παροχή αξιόπιστων εγγυήσεων ασφάλειας. Δεύτερον, δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ότι η Μόσχα θα ήταν διατεθειμένη να σταματήσει την εισβολή εάν δεν ικανοποιηθούν όλοι οι στόχοι που έχει θέσει και οι οποίοι δεν αφορούν

μόνο την αναγνώριση της προσάρτησης των εδαφών που παράνομα κατέχει από το 2014 και έπειτα αλλά και την ικανοποίηση των απαιτήσεων για πλήρη έλεγχο της Ουκρανίας (με αποστρατιωτικοποιημένη Ουκρανία, αλλαγή κυβέρνησης στη χώρα και ουδετερότητα). Μια τρίτη σημαντική παράμετρος είναι η ικανότητα της Ουκρανίας να βρει πόρους, να κινητοποιήσει την ανάπτυξη δυνάμεων και να διατηρήσει τη λαϊκή υποστήριξη για τον συνεχιζόμενο πόλεμο. Αντίστοιχα, μια τέταρτη αβεβαιότητα αφορά την ανθεκτικότητα της ρωσικής οικονομίας έναντι των κυρώσεων για τρίτη συνεχόμενη χρονιά. Σύμφωνα με εκτιμήσεις οικονομολόγων η ρωσική οικονομία έρχεται πλέον αντιμέτωπη με το φάσμα της στασιμότητας και την αναγκαιότητα περικοπών στις κοινωνικές παροχές (με αντίκτυπο στο εσωτερικό) εν μέσω μειωμένων εσόδων λόγω κυρίως του περιορισμού των εξαγωγών ενέργειας. Όμως, παρά τις εκτιμήσεις για την ανάγκη περικοπών και τη μείωση κρατικών δαπανών σε κοινωνικές πολιτικές, ο προϋπολογισμός του 2025 παρουσιάζει μια αύξηση 25% στις στρατιωτικές δαπάνες σε σύγκριση με το 2024.

Τι μπορούμε να αναμένουμε;

1 Πρώτον, το νέο στοιχείο που θα φέρει το 2025 είναι η ανακίνηση των διπλωματικών προσπαθειών για επίτευξη μιας συμφωνίας ή ανακωχή, ιδιαίτερα στο πρώτο μισό του έτους, με πρωτοβουλία της νέας αμερικανικής προεδρίας και σε συντονισμό με τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες για τη στρατηγική των διαπραγματεύσεων και τη στόχευση των ενεργειών των δυτικών συμμάχων. Οι εκλογές, ωστόσο, στη Γερμανία και τα πολιτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η γαλλική προεδρία περιορίζουν τον ευρωπαϊκό παράγοντα στις διαπραγματεύσεις. Θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι η ηγεσία της ΕΕ και οι ευρωπαίοι ηγέτες έχουν

πρόσφατα επαναλάβει την αποφασιστικότητά τους να συνεχίσουν να υποστηρίζουν το Κίεβο, ότι και αν γίνει, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της στρατιωτικής υποστήριξης που παρέχουν. Ωστόσο, η ικανότητα των Ευρωπαίων να παράσχουν μόνοι τους την αναγκαία στρατιωτική υποστήριξη στην Ουκρανία για μια ανατροπή των ισορροπιών στο πεδίο προς όφελός του Κιέβου, και όχι μόνο για να κρατηθεί στον πόλεμο, αμφισβητείται, ιδιαίτερα δε λαμβάνοντας υπόψη την κόπωση για το Ουκρανικό που παρατηρείται στους λαούς της Ευρώπης.

2 Δεύτερον, στο επιχειρησιακό πεδίο αναμένονται περιορισμένες εξελίξεις με τις δυνάμεις της Ουκρανίας να διατηρούν μια στρατηγική άμυνα, καθώς η στρατιωτική βοήθεια προς την Ουκρανία δεν θα αυξηθεί, και τις ρωσικές δυνάμεις ενδεχομένως να σημειώνουν μικρή πρόοδο σε ορισμένες ανατολικές περιοχές. Το ίδιο το Κίεβο φαίνεται πλέον να αναγνωρίζει ότι δεν θα μπορέσει να ανακτήσει (όλα) τα εδάφη που έχει καταλάβει η Ρωσία.

3 Τρίτον, ακόμα και εάν υπάρξει παύση των εχθροπραξιών αυτή θα είναι μια ανακωχή. Οι δύο πλευρές θα παρουσιάζουν την ανακωχή ως μια προσωρινή «νίκη» στο εσωτερικό τους που θα τους δώσει την ευκαιρία για ανασύνταξη των δυνάμεών τους και για ενίσχυση των στρατιωτικών τους δυνατοτήτων. Μια βέβαιη, ωστόσο, «νίκη» είτε της Ρωσίας, είτε της Ουκρανίας με την ικανοποίηση των προϋποθέσεων που θέτει η κάθε μία πλευρά δεν θεωρείται ρεαλιστική στο άμεσο διάστημα. Ένα πιθανό σενάριο όμως είναι η οποία ανακωχή να οδηγήσει σε μια «εκκρεμή σύγκρουση» και μια σταθεροποίηση στην πρώτη γραμμή. Ή στην ανασυγκρότηση των δυνάμεων των δύο μερών και εν τέλει τη διατήρηση ενός «μακρού πολέμου» φθοράς και εξάντλησης των οικονομικών, στρατιωτικών δυνάμεων και του ανθρώπινου δυναμικού της κάθε χώρας. Εδώ η Ρωσία έχει πλεονέκτημα έναντι της Ουκρανίας, καθώς η τελευταία όχι μόνο θα πρέπει να συνεχίσει να μάχεται αλλά και να προσπαθεί να ανοικοδομήσει τη χώρα.

Υπό αυτές τις συνθήκες, οι διαπραγματεύσεις της Ουκρανίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη μελλοντική της ένταξη θα συνεχιστούν, θα αποκτήσουν αυξημένη πολιτική βαρύτητα και θα βρεθούν στο προσκήνιο ιδιαίτερα ενόψει της απουσίας οποιασδήποτε ΝΑΤΟϊκής προοπτικής για το Κίεβο.

Η αβεβαιότητα ως προς την έκβαση του πολέμου στην Ουκρανία αντανακλά βεβαίως και στις σχέσεις των ευρωπαϊκών χωρών και των ΗΠΑ με τη Ρωσία. Οι ενδείξεις των τελευταίων μηνών είναι ότι η ΕΕ σκληραίνει αντί να αμβλύνει τη στάση της έναντι της Ρωσίας όπως δείχνει η ανανέωση και η διεύρυνση των κυρώσεων με ισχύ έως τις αρχές του 2025 αλλά και η ρητορική της νέας ηγεσίας της ΕΕ. Η ευρωπαϊκή ατζέντα είναι όλο και πιο επιβαρυνμένη με μια σειρά προβλημάτων πέρα από τον πόλεμο στην Ουκρανία, όπως οι υβριδικές απειλές συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών παραπληροφόρησης και κυβερνοεπιθέσεων για την αποσταθεροποίηση της ΕΕ και η ρωσική επιθετικότητα κατά μήκος των ανατολικών συνόρων της ΕΕ ιδιαίτερα στη Βαλτική.

Θα φέρει όμως ο επάνοδος του Τραμπ στην προεδρία των ΗΠΑ μια νέα δυναμική στις σχέσεις με τη Μόσχα; Πράγματι, η συναλλακτικά προσέγγιση του Τραμπ και η εκφρασμένη του πρόθεση να εξομαλύνει τις αμερικανορωσικές σχέσεις (όπως και ο θαυμασμός του για τον ισχυρό άνδρα του Κρεμλίνου) θα αποτελέσουν μια ευκαιρία για τη Μόσχα. Ωστόσο, πέρα από τις προθέσεις του Τραμπ, κλειδί για την επανεκκίνηση των σχέσεων με τη Ρωσία είναι οι ίδιες οι επιδιώξεις του Κρεμλίνου. Και αυτή τη στιγμή δεν διαφαίνεται κάποια συνεργατική πρόθεση του Κρεμλίνου αλλά μια ολομέτωπη αντιπαράθεση με τη Δύση όχι μόνο για τον έλεγχο της Ουκρανίας, αλλά για την επανακράτηση της ευρωπαϊκής ασφάλειας και την αποδυνάμωση του δυτικού κόσμου.

Οι διαπραγματεύσεις της Ουκρανίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη μελλοντική της ένταξη θα συνεχιστούν, θα αποκτήσουν αυξημένη πολιτική βαρύτητα και θα βρεθούν στο προσκήνιο ιδιαίτερα ενόψει της απουσίας οποιασδήποτε ΝΑΤΟϊκής προοπτικής για το Κίεβο